

...

Szegedi Ítéltábla

Az ügy száma:

Gf.III.30.033/2026/6.

A felperes:

felperes neve Kft. (felperes székhelye)

A felperes meghatalmazott jogi képviselője:

Dr. Gonda Ügyvédi Iroda (ügyintéző: dr. Gonda Andrea ügyvéd, ügyvédi iroda címe)

Az alperesek:

I. rendű alperes: I. r. alperes neve (I. r. alperes lakcíme)

II. rendű alperes: II. r. alperes neve (II. r. alperes lakcíme)

III. rendű alperes: III. r. alperes neve (I. r. alperes lakcíme)

Az alperesek meghatalmazott jogi képviselője:

Dr. Bordás Róbert ügyvéd (ügyvéd címe)

Az ügy tárgya:

Ügyvezetői megbízással okozott kár és egyéb

Az elsőfokú bíróság neve és megfellebbezett határozatának a száma:

Gyulai Törvényszék 10.P.20.204/2023/53/I.

A fellebbezést benyújtó fél és a fellebbezés sorszáma:

A felperes 10.P.20.204/2023/55.

Í T É L E T

Az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érinti, megfellebbezett rendelkezését az alábbiak szerint megváltoztatja.

Az I. sorszámmal jelölt, a vezető tisztségviselői feladatok ellátására létrejött megbízási szerződés megszűnése miatti elszámolási kötelezettség elmulasztására alapított kereset esetében az alperesek által egyetemlegesen fizetendő 8 222 280 (nyolcmillió-kettőszázhuszonkettőezer-kettőszáznyolcvan) forint marasztalási összeget 23 885 153 (huszonhárommillió-nyolcszáznyolcvanötezer-egyszázötvenhárom) forintra és annak az elsőfokú ítélet szerinti tartamú és mértékű késedelmi kamatára felemeli.

A III. sorszámmal jelölt kereseti kérelemnek a műtrágya indokolatlan felhasználása miatti kártérítésre vonatkozó része esetében az alperesek által egyetemlegesen fizetendő 12 162 020 (tizenkettőmillió-egyszázhatvankettőezer-húsz) forint marasztalási összeget 26 545 000 (huszonhatmillió-ötszáznegyvenötezer) forintra, és abból 6 940 000 (hatmillió-kilencszáznegyvenezer) forint után 2015. augusztus 14. napjától, 12 280 000 (tizenkettőmillió-kettőszáznyolcvanezer) forint után 2016. szeptember 12. napjától és 7 325 000 (hétmillió-háromszázhuszonötezer) forint után 2017. augusztus 4. napjától járó, az elsőfokú ítélet szerinti mértékű késedelmi kamatára felemeli.

Az alperesek által egyetemlegesen fizetendő elsőfokú perköltség összegét 5 900 580 (ötmillió-kilencszázezer-ötszáznyolcvan) forintra felemeli azzal, hogy az azért való felelősség nem korlátozott néhai személy 1 neve hagyatékának az elsőfokú ítéletben megjelölt tárgyaira és azok hasznaira.

Kötelezi az alpereseket, hogy 15 nap alatt egyetemlegesen fizessenek meg a felperesnek 3 371 198 (hárommillió-háromszázhetvenegyezer-egyszázkilencvennyolc) forint másodfokú perköltséget.

Megállapítja, hogy a felperes 96 332 (kilencvenhatezer-háromszázharminckettő) forint eljárási illeték visszaigénylésére jogosult.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s

A tényállás

[1] A felperes haszonbérleti szerződés alapján használt termőföld területeken növény- és gabona termesztéssel foglalkozó gazdasági társaság, amely a megtermelt gabonát, terményt értékesíti.

[2] Az alperesek növényvédelmi szakmérnök végzettséggel rendelkező jogelődje, néhai id. személy 1 neve megbízási jogviszonyban a felperes ügyvezetője és egyik tagja volt. Irányította és felügyelte továbbá külön megbízási szerződés keretében a növénytermesztéssel összefüggő szakmai feladatokat, amely körében meghatározta a növénytermelési struktúrát, szakmailag irányította, felügyelte, ellenőrizte a mezőgazdasági termelést, beszerezte és felügyelte a mezőgazdasági gépállományt, beszerezte a felhasználandó anyagokat, felügyelte a mezőgazdasági készletet. Meghatározta továbbá a termesztendő növényeket, a használandó vetőmagot, növényvédőszer, műtrágyát, termésnövelőt, és azok felhasználási idejét, mennyiségét. Feladata volt a talajvédelem, mezőgazdasági termelést felügyelő és szervező szakmai vezetőként a kiszállítandó műtrágya átvétele, tartotta a kapcsolatot a szállítókkal, így meghatározta a műtrágya szállításának időpontját és mennyiségét, valamint ellátta a műtrágyakészlet tárolásával és őrzésével kapcsolatos feladatokat. Vezette a mezőgazdasági üzemi nyilvántartásokat, felírta a növényvédőszereket, azok beszerzését szakmailag irányította, valamint szakmailag irányította és felügyelte a műtrágya és növényvédőszeresek kijuttatását.

[3] Az alperesek jogelődje a felperesben lévő üzletrészét 2017. november 11. napján a felperes jelenlegi ügyvezetőjére ruházta át, majd 2017. november 13. napján a felperes taggyűlése az ügyvezetői megbízását visszahívással megszüntette. A vezető tisztségviselői jogviszonyának megszűnésekor ismert felperesi készpénzállományt a Gyulai Törvényszék 5.P.20.130/2018/5. számú végzésének, míg a társasági iratokat a Gyulai Törvényszék 5.P.20.333/2017/12. számú végzésének kötelezése alapján adta át.

[4] Az alperesek jogelődje 2014., 2015. és 2016. években összesen 105 443 356 forint készpénzt vett fel a felperes bankszámlájáról, illetve vett át a felperes nevében készpénzfizetési számla ellenében, és összesen 81 285 746 forint összeget fizetett ki a társaság tevékenységével összefüggő kiadásokra, valamint 272 457 forintot fizetett be a felperes házipénztárába.

[5] Az alperesek jogelődje 2014. évben hónapról-hónapra a felperes általa kezelt házipénztári készpénzt felhalmozta, a bankszámláról történt készpénzfelvétel folyamatosan meghaladta a kiadást. A házipénztár terhére a ingatlan 1 helyrajzi száma hrsz. alatti ingatlanon található ún. szín elnevezése szín bérletére 2014., 2015. és 2016. években évente 4 500 000 forintot könyveltek le, amelyek közül a 2015. évben kifizetett bérleti díjak esetében

könyvelési bizonylat nem fellelhető, és a bérleti díj kifizetéseket a pénzt felvevő tagok nem írták alá. Osztalékként könyveltek le 2015. évben 11 600 000 forintot és 2016. évben 6 000 000 forintot, azonban az osztalék felvételét a felperes tagjai aláírásukkal nem nyugtázták. Lekönyveltek továbbá 2014. december 22. napján az alperesek jogelődje javára nettó 1 998 500 forint és a felperes akkori másik tagja, néhai személy 2 neve részére nettó 1 532 697 forint összegű kifizetést, azonban a bérlistákon egyik személy aláírása sem szerepel, ezen kettő tétellel önellenőrzési formanyomtatvány található meg a könyvelésben.

[6] Az alperesek jogelődje 2016. március 24. napján benyújtott adóhatósági önellenőrzéssel úgy csökkentette le 2015. december 31. napjára, illetve a kifizetés napjára, azaz 2015. december 23. napjára visszamenőlegesen a házipénztárat 13 826 617 forintról 899 640 forintra, hogy a felperes kettő tagjának külön adózó jövedelemként/osztalékelőlegként, továbbá önálló tevékenységből származó bevételként (ingatlan bérbeadás) a felperes házipénztárából 12 825 780 forint összeget könyvelt le. A 2015. decemberi jegyzéken/listán nincsenek aláírások, aláírt készpénzkiadási bizonylat nem áll rendelkezésre.

[7] A felperes házipénztárának nyitóállománya 2016. decemberében 8 955 080 forint volt, amely a hónap végére – az előző évihez hasonló osztalék és bérleti díjak nélkül – 9 338 056 forintra csökkent. A házipénztár terhére a felperes tagjai számára „osztalék” és „ingatlan bérbeadás” alapján 8 222 280 forint kifizetést könyveltek le, és a 2016. novemberi bérlistán mindkét tag részére készpénzes kifizetesként van feltüntetve egyenként 3 000 000 forint osztalékelőleg és ingatlan bérbeadásából származó jövedelemként néhai személy 2 neve részére 1 845 000 forint, míg az alperesek jogelődje részére 2 655 000 forint. A 2016. évi főkönyvi kivonat tartalmazza a tagoknak készpénzes fizetesként lekönyvelt osztalék és bérleti díj összegét, amely 8 222 280 forint. A 2017. májusában közzétett mérlegben ez az osztalékelőleg nem szerepel.

[8] A felsorolt kifizetések után a felperes a közterheket megfizette, az adóbevallásukban a tagok az osztaléket és a bérbeadásból származó összeget feltüntették, nem volt fellelhető azonban társasági határozat az osztalékról, és taggyűlési jóváhagyás a bérleti szerződés kapcsán.

[9] Az alperesek jogelődje a felperes képviselőjében 2015. december 30. napján a ingatlan 2 helyrajzi száma hrsz-ú szántó ingatlanra korábban megkötött haszonbérleti szerződést az ingatlan tulajdonosával meghosszabbította 2026. január 31. napjáig. E szerződést az alperesek jogelődje a felperes képviselőjében eljárva 2017. december 19. napján a felperes taggyűlésének tájékoztatása és írásbeli jóváhagyása nélkül felbontotta. Az átlagos egy hektárra jutó jövedelemkiesést alapul véve a felperes összes jövedelemkiesése a bérlet hátra lévő idejére számítottan 304 000 forint.

[10] Az alperesek jogelődje a felperes képviselőjében 2015. június 7. napján bérleti szerződést kötött a ingatlan 3 helyrajzi száma., ingatlan 4 helyrajzi száma. és ingatlan 5 helyrajzi száma hrsz-ú számú szántókra 2020. december 31. napjáig. A bérleti szerződést az alperesek jogelődje a felperes képviselőjében 2016. szeptember 13. napján a felperes taggyűlésének tájékoztatása és írásbeli jóváhagyása nélkül felbontotta. Az átlagos egy

hektárra jutó jövedelemkiesést alapul véve a felperes összes jövedelemkiesése a bérlet hátra lévő idejére számítottan 4 211 640 forint.

[11] A felperes készleteiből tartósan hiányzott a számlákkal igazoltan beszerezett műtrágya és termésnövelő inputanyag, valamint a gazdálkodási/művelési naplói által igazoltan kijuttatott/felhasznált és számlákkal igazoltan eladott műtrágya különbözete, amely 2015. évben 2 908 506 forint, 2016. évben 7 587 716 forint, míg 2017. évben 4 174 246 forint.

[12] Az alperesek jogelődje 2015. 2016. és 2017. években olyan műtrágyák és termelésnövelők beszerzését rendelte el, amely műtrágyák és termelésnövelők agrármutatói nem jelentek meg a társaság jövedelemtermelő képességében. Ebből adódóan a felperesi társaságban a szakmai sztenderdeket és protokollt jelentősen meghaladta az egy hektárra vetített fajlagos műtrágya rendelés és felhasználás, de meghaladta a szakmailag indokolt mértéket is. A kijuttatott hatóanyagok meghatározásában az alperesek jogelődje nem támaszkodott előzetesen elvégzett talajvizsgálati eredményekre. Ként, kalciumot, káliumot és különböző mikroelemeket úgy juttatott ki, hogy a talaj tulajdonságait és szükségleteit nem mérte fel. A tervezés vagy utólagos kontrollálás dokumentumai nem voltak fellelhetők.

[13] A felperes 2015. évben 347,15 hektáron, 2016. évben 307,2 hektáron, míg 2017. évben 292,8109 hektáron gazdálkodott. A terület jelentős részén hagyományos kultúrákat, kisebb részében intenzív növényt (paradicsomot) termesztett, amely utóbbinak jelentősebb a műtrágya igénye. A felperes műtrágyát és termésnövelő anyagot 2015. évben összesen 36 467 021 forint értékben vásárolt, amelyből 7 828 956 forint értékűt eladott és 25 729 559 forint értékűt használt fel. Ilyen anyagokat 2016. évben 44 623 702 forint értékben vásárolt, amelyből 9 620 071 forint értékűt eladott és 27 415 915 forint értékűt használt fel. Ezekből az anyagokból 2017. évben 28 413 286 forint értékben vásárolt, amelyből 2 896 241 forint értékűt eladott és 21 342 799 forint értékűt használt fel. A felperes ilyen összegű műtrágya költségekkel magas nettó árbevétel mellett alacsony hektárra vetíthető eredményt tudott elérni a kedvező talajadottságok, az alacsony gépi munka és egyéb anyagfelhasználás mellett. Ezért 2015. évben 20 000 forint/hektár, azaz 6 940 000 forint, 2016. évben 40 000 forint/hektár, azaz 12 280 000 forint, míg 2017. évben 25 000 forint/hektár, azaz 7 325 000 forint megtakarítást érhetett volna el a műtrágya és termésnövelő anyag költségeiben.

A felperes keresete és az alperesek védekezése

[14] A felperes módosított keresetében kérte, hogy a bíróság kötelezze egyetemlegesen az alpereseket 23 885 153 forint és annak 2017. november 14. napjától járó késedelmi kamata (I. sorszámú kereset), 4 515 640 forint és abból 304 000 forint után 2017. december 20. napjától, míg 4 211 640 forint után 2016. szeptember 14. napjától járó késedelmi kamata (II. sorszámú kereset), valamint 41 215 468 forint és abból 9 848 506 forint után 2015. augusztus 14. napjától, 19 867 716 forint után 2016. szeptember 12. napjától, míg 11 499 246 forint után 2017. augusztus 4. napjától járó késedelmi kamata (III. sorszámú kereset) megfizetésére. Érvényesíteni kívánt jogként az I. sorszámú kereset esetében a Polgári törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 6:279. §-át, a II. sorszámú kereset esetében a Ptk. 6:142. §-át, míg a III. sorszámú kereset esetében elsődlegesen a Polgári törvénykönyvről

szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: 1959. évi Ptk.) 318. §-át és 339. §-át, másodlagosan a Ptk. 6:142. §-át jelölte meg.

[15] Előadta az I. sorszámú kereset kapcsán, hogy 2014., 2015. és 2016. években a bankszámlájáról az alperesek jogelődje mint vezető tisztségviselő birtokába került az általa felvett összesen 105 443 356 forint, amely összegből összesen 81 558 253 forint esetében igazolt a házipénztárba történő befizetés és a társaság érdekében való felhasználás. Álláspontja szerint a különbözetet a vezető tisztségviselői jogviszonyának megszűnése folytán az alperesek jogelődje köteles kiadni. Hivatkozott arra, a könyvelésben nyilvántartott osztalék és a szín bérleti díjának kifizetéséhez nem áll rendelkezésre készpénzmozgást igazoló olyan számviteli bizonylat, amely megfelel a számvitelről szóló 2000. évi C. törvény (a továbbiakban: Számv. tv.) 15. § (2) bekezdésében szabályozott teljesség elvének, a 15. § (3) bekezdésében meghatározott valódiság elvének, a 105. § (1) és (2) bekezdésében, valamint (3) bekezdés a) pontjában a bizonylati rendre és számviteli fegyelemre vonatkozó szabályoknak, továbbá a 167. § (1) bekezdésben és 168. §-ban a bizonylatok tartalmi és alaki követelményeire vonatkozó követelményeknek. Az osztalék esetében taggyűlési határozat sincs, és a szín bérletére vonatkozó szerződés a bérleti díj feltüntetésének hiányában nem jött létre, a Ptk. 3:91. § (1) bekezdésére, 6:95. §-ára, valamint a lakások és helyiségek bérletére, valamint az elidegenítésükre vonatkozó egyes szabályokról szóló 1993. évi LXXVIII. törvény (a továbbiakban: Ltv.) 2. § (5) bekezdése és 36. §-ára figyelemmel érvénytelen, továbbá a szerződést a taggyűlés sem hagyta jóvá. Színleltnek tartotta az osztalék kifizetést és a bérleti szerződést, mivel azok nem voltak valósak, a pénzeszköz elvonását célozták.

[16] Állította a II. sorszámú kereset esetében, hogy a ingatlan 2 helyrajzi száma hrsz-ú, valamint a ingatlan 3 helyrajzi száma, ingatlan 4 helyrajzi száma és ingatlan 5 helyrajzi száma hrsz-ú szántó ingatlanokra vonatkozó haszonbérleti szerződéseket az alperesek jogelődje a taggyűlés tájékoztatása és írásbeli jóváhagyása nélkül bontotta fel, és ezáltal a bérelt termőföld terület csökkenése miatt a társaság jövedelemtermelő képessége is csökkent.

[17] A III. sorszámú kereseti kérelmét egyrészt arra alapította, hogy a társaság készleteiből hiányzott összesen 14 670 468 forint értékű műtrágya és terménővelő anyag. A további összeg kapcsán arra hivatkozott, hogy az alperesek jogelődje nem a jogszabályoknak és a szakmai standardoknak megfelelő gondossági mérce szerint járt el, és többletköltséget okozott azzal, hogy ismerve a társaság által használt földterületek nagyságát, minőségét, a területeken termelt növénykultúrák gazdaságos megtermeléséhez szükséges és szakmailag indokolt műtrágya és terménővelő igényt, 2015., 2016. és 2017. években ezen igényt jóval meghaladó mértékben határozta meg a megvásárolt műtrágya és terménővelő mennyiségét. A műtrágyák és terménővelők agrármutatói ugyanis nem jelentek meg a jövedelemtermelő képességben, a hozamok teljesen átlagosak voltak, esetenként átlag alattiak. Az alperesek jogelődje a vezető tisztségviselői jogviszonyának megszűnését követően utóbb östermelőként gazdálkodott, amely során kisebb műtrágya költsége volt. Érvelése szerint ezért az alperesek jogelődje az indokolatlan mennyiségű és minőségű műtrágya vásárlásával és felhasználásával akár az agronómusi megbízási szerződésének akár a vezető tisztségviselői jogviszonyának ellátására vonatkozó megbízási szerződés megszegésével okozati összefüggésben vagyoncsökkenésben jelentkező kárt okozott.

[18] Az alperesek és a jogelődjük ellenkérelme a kereset elutasítására irányult. Az alperesek jogelődje a perfelvételi szakban előterjesztett írásbeli ellenkérelmében vitatta, hogy

2014-2016. években munkabér, osztalék és bérleti díj jogcímén feltüntetett összegek kifizetése nem történt meg, és azok fiktív jellegét. Az érdemi tárgyalási szakban utóbb az alperesek beismerték, hogy az osztalék és a bérleti díj kifizetés nem volt valós, állították ugyanakkor, hogy az osztalékkal és a bérleti díjjal a tagok a pénztárháányt kívánták elfedni. A II. sorszámú kereseti kérelemmel szemben azzal védekeztek, hogy a felperes hosszú távú érdekeit szem előtt tartva történt meg a haszonbérleti szerződések felbontása, és ahhoz nem volt szükséges a taggyűlés jóváhagyása. A III. sorszámú kereset esetében előadták, 2015-2017. években a műtrágya és egyéb termésmővelő használata nem volt a szükségesnél és indokoltnál jóval nagyobb mennyiségű, és a beszerzett anyagok ára sem volt indokolatlanul magas. Véleményük szerint az alperesi jogelőd a műtrágya felhasználással kapcsolatban megfelelő gondossággal, a szakmai elvárásoknak megfelelően járt el, így sem az agronómusi, sem az ügyvezetői kötelezettségeit nem szegte meg.

Az elsőfokú ítélet

[19] Az elsőfokú bíróság ítéletével kötelezte az alpereseket, hogy fizessenek meg egyetemlegesen a felperesnek összesen 39 570 408 forintot és annak egyes részösszegei után járó késedelmi kamatát, továbbá 1 836 786 forint perköltséget, míg ezt meghaladóan a keresetet elutasította. Rendelkezett arról, hogy az alperesek mint örökösök a fenti összegekért néhai id. személy 1 neve hagyatékának mely vagyontárgyaival és azok hasznaival felelnek.

[20] Határozatának indokolása szerint a vezető tisztségviselői szabályrend tekintetében a 2016. március 15-i időpont meghatározó, amely előtti, illetve utáni ténybeli történések, vezetői cselekvések külön szabályozási rezsim alá esnek. Megjegyezte ugyanakkor, a lényegileg ugyanazon gondossági kötelelem miatt ez nem jelent jogi értékelésbeli különbséget, és így a jogalapot illetően nem volt szükséges anyagi pervezetés. Az egyedi jogügyletek (egyes szerződések, cselekvéseket meghatározó jogi normatív előírások) esetében pedig a 2014. március 15. napját tekintette meghatározónak a Ptk. hatálybalépésével összefüggő átmeneti és felhatalmazó rendelkezésekről szóló 2013. évi CLXXVII. törvény 50. § (1) bekezdésére figyelemmel. Erre is figyelemmel részletesen kifejtette a vezető tisztségviselő kártérítési felelőssége megítélésének szempontjait.

[21] Az I. sorszámmal jelölt, a vezető tisztségviselői tevékenységre vonatkozó megbízási szerződés megszűnése miatti elszámolási kötelezettség elmulasztására alapított kereseti kérelmet illetően rögzítette, nem volt vitatott, hogy az alperesek jogelődje a pénzkezelési szabályzatot, a házipénztár működésének szabályzatát nem tartotta be. A felperes pénzeszközeiből pedig a bizonylattel igazoltan felhasznált 81 558 203 forintot meghaladó összeg birtoklására az alperesek jogelődje nem jogosult, mert a gazdasági társaságok számláiról az ügyvezető vagy megbízottja által felvett pénzösszegek sorsát szigorú számadású nyomtatványokkal, dokumentálhatóan is beazonosíthatóan kell ki- és bevételezni és könyvelni. Az ügyvezetőtől általában elvárható magatartáshoz képest elfogadhatatlan az általa hivatkozott kiadások és bevételek bizonylatolásának elmaradása, a számviteli elvek és szabályok figyelmen kívül hagyása. Az ügyvezető a saját, számviteli és adózási szabályokat megsértő eljárására úgy mint volt ügyvezető és úgy mint készpénzfeltevő személy eredménnyel nem hivatkozhat. A társaság gazdasági tevékenysége körében történt felhasználás, valamint a házipénztárba történő be- és kifizetés esetén olyan számviteli

bizonylatoknak kell rendelkezésre állniuk, amelyek megfelelnek a Számv. tv.-ben meghatározott követelményeknek.

[22] Mindezen jogsértések mellett ugyanakkor azt nem találta megállapíthatónak, hogy a felperes két tagjának és a felperesnek ne lett volna szerződéses akarata vagy valamiféle konszenzusa osztalék és bérleti díj címén való kifizetésre, függetlenül attól, hogy a bérleti szerződés megkötésének idején hatályos 1959. évi Ptk. 205. § (2) bekezdésére figyelemmel ellenérték hiányában ez a szerződés nem jött létre, de legalábbis érvénytelen az ellenérték írásba foglalásának elmaradása miatt az 1959. évi Ptk. 217. § (1) bekezdése és a Ltv. 2. § (5) bekezdése alapján, míg az osztalék kapcsán nem áll rendelkezésre a gazdasági társaságokról szóló 2006. évi IV. törvény, illetve a Ptk. szabályainak megfelelő határozat. Utalt arra, amennyiben akár az 1959. évi Ptk. 207. § (6) bekezdése, akár a Ptk. 6:92. § (2) bekezdése alkalmazható lenne, a felek jogait és kötelezettségeit a leplezett szerződés alapján kell megítélni, és akkor sem maradhat értékelés nélkül a tagok konszenzusa a felelősség kapcsán. A felperes által hivatkozott jóerkölcsbe ütközés pedig szubszidiárius jellegű, és a tagoknak bérleti szerződés vagy osztalék körében tett nyilatkozata elsősorban jogszabályi rendelkezések sérelmével jár, így ennek alapján kell megítélni a tényeket.

[23] Az osztalék és a bérleti díj kapcsán jelentőséget tulajdonított tanú 1 neve tanúvallomásának, mivel az alperesek jogelődjének arról a nyilatkozatáról számolt be, miszerint a házipénztár felhalmozódását osztalékkal rendezik és lepapírozzák az osztalékot, és emlékezett arra is, hogy a magasabb összeg bérleti díj kifizetést alátámasztó dokumentummal is csökkentett volt. tanú 2 neve tanú is azt adta elő vallomásában, hogy a házipénztár nagysága nem volt életszerű, ezért osztalék kifizetéséről kellett intézkedni és jóváhagyó határozatnak is kellett lennie, továbbá az adóbevallás, a bérszámfejtési dokumentáció elkészült, és a kifizetőhelyre vonatkozó jogszabályokat betartották, a tagok egyetértésben jártak el. Ezért szükségtelennek tartotta az alperesek jogelődjének hozzájárulása nélkül készült felvétel, mint jogsértő bizonyíték felhasználását.

[24] A tagok konszenzusát nem tartotta figyelmen kívül hagyhatónak annak ellenére, hogy a főkönyvi kivonat nem teljes bizonyító erejű magánokirat, és a készpénzmozgás alátámasztására nem alkalmas más egyéb, a Számv. tv. előírásainak nem megfelelő alakúságú és tartalmú irat, valamint a tanúvallomás. A tag ugyanis nem utasíthatja a vezető tisztségviselőt, de a tagok konszenzusa a palástolt szerződés szempontjából jelentős, mint ahogyan az is, hogy milyen utasítás irányadó a vezető tisztségviselő működésére és van-e bármiféle – a tevékenységét meghatározó kialakult – gyakorlat a megbízás tartalmára, egyes cselekvési mércéjére nézve. Ez jelenik meg a Ptk. 3:117. § (1) bekezdésében szabályozott felmentvény jogintézményében is, amelynek a jogkövetkezménye, hogy a vezető tisztségviselővel szemben a társaság csak akkor érvényesíthet felelősségi alapon igényt, ha bizonyítani tudja, hogy a felmentvény alapjául szolgáló tények vagy adatok valótlanok vagy hiányosak voltak. A felmentvényről a legfőbb szerv az alapító okirat ilyen tartalmú rendelkezése nélkül is határozhat, ez dogmatikailag egyoldalú jogügylet, gyakorlatilag joglemondás. Alkalmazhatónak találta a felmentvény szabályait, a palástolt szerződésekre vonatkozó előírások és megbízottal szembeni utasítás vagy a megbízási szerződés tartamát kitöltő és megállapíthatóan fennálló gyakorlatból folyó következményeket, figyelemmel az egyetértésről ténybelileg beszámoló tanúvallomásokra, az írásbeli haszonbérleti szerződés tartalmára és a tagok által ugyancsak írásban benyújtott jövedelemadó bevallásban feltüntetett osztalék és bérleti díj jogcímű kifizetésekre. Ezeket a felperes tagjainak konszenzusát alátámasztó körülményekként értékelte, azt a felperes akarataként azonosította, amely miatt a

vezető tisztségviselővel fennálló megbízási szerződés tartalma szerint az elszámolás ezen módját nem minősítette szerződésszegésnek. Értékelte, hogy az 1959. évi Ptk. nem szabályozta a jogszabályba ütköző utasítás megtagadását, és a felmentvény esetében nincs tekintettel a jogszabályba ütközésre, a határozatot indokolni sem szükséges. Ezeket azonban nem tartotta irányadónak a 2016. év esetében, mivel a felperes másik tagjának elhalálozása miatt ilyen egyetértés nem megállapítható.

[25] Mindezek alapján arra a következtetésre jutott, hogy a nem megfelelően elszámolt összeg vagy vagyonban beállt értékcsökkenés releváns oksági kapcsolatban nem az alperesek jogelődjének vezetői tevékenységével, hanem azzal áll, hogy a kétszemélyes társaság tagjai a társaságot akként működtették, hogy az nem felelt meg maradéktalanul a jogszabályi előírásoknak. Ez utóbbi pedig a vezető tisztségviselő felelősségét meghatározó szerződés tartalmává vált, mivel az adóbevallásokat a másik tag is nyugtázta, egy bérleti szerződést aláírt, valamint a tanúvallomás az egyetértést és a megengedőbben folytatott pénzkezelést és dokumentálást alátámasztotta. Az alperesek jogelődje 2017. november 14. napjától nem bírt jogalappal a felperest illető készpénz birtoklására, és mint jogalap nélküli birtokos kötelessé vált annak a pénzüsszegnek az átadására, amelyek esetében a felhasználást illetően a tagok összességének konszenzusa nem áll fenn. A Ptk. 6:279. §-a szerint ugyanis a szerződés megszűnésekor a megbízott köteles a megbízónak mindazt kiadni, amihez a megbízás teljesítése céljából vagy eljárása eredményeképpen jutott, kivéve amit abból a megbízás folytán jogosan felhasznált. Megjegyezte, a kötelezés jogcíme másodlagos jogvédelmi igényként a Ptk. 6:142. §.

[26] Részletesen kifejtette, a II. sorszámmal jelölt, a szántó ingatlanokra kötött haszonbérleti szerződések megszüntetése miatt kártérítési kereset kapcsán, hogy az alperesek jogelődje a társaság érdekével ellentétesen cselekedett, és ezáltal a jogszabályokat és társasági szerződés előírásait megszegte, a magán- és társasági ügyleteket összekeverte, továbbá a képviseleti jogkörét is túllépte. Ezért ezekkel összefüggésben előterjesztett összesen 4 515 640 forint összegű kereseti kérelmet megalapozottnak találta.

[27] A III. sorszámmal jelölt kereset egyik része, a készlethiány miatti kárigény esetében megállapította, a felperes készleteiből tartósan hiányozott a számlákkal igazoltan beszerzett műtrágya és terménynövelő inputanyag, valamint a felperes gazdálkodási/művelési naplói által igazoltan kijuttatott/felhasznált és számlákkal igazoltan eladott műtrágya különbözete. Ennek értéke 2015. évben 2 908 506 forint, 2016. évben 7 587 716 forint és 2017. évben 4 174 246 forint, amely mint vagyoncsökkenés kárként keletkezett. A készlethiányként jelentkező inputanyag ugyanis szabályszerű számviteli bizonylat nélkül került ki a felperes tulajdonából és birtokából azon okból, hogy az alperesek jogelődje a műtrágyát nem megfelelően őrizte, tárolta, kezelte és tartotta nyilván.

[28] A III. sorszámmal jelölt kereset másik része, a műtrágya indokolatlan felhasználása miatti kártérítésre vonatkozó igény kapcsán azt vizsgálta, hogy megfelelő előkészítés és informáltság mellett hozott-e döntést az alperesek jogelődje a nagyobb üzleti kockázat vállalásáról, felmérte-e megfelelően a körülményeket. Amennyiben ugyanis a vezető tisztségviselő a társaság nevében kötött szerződések megkötésekor kellő gondossággal járt el, de a szerződés mégsem ment teljesedésbe, az elmaradt teljesítés miatti kárért nem felel. A kockázatok nem megfelelő felmérése, az észszerűtlen és megalapozatlan kockázatvállalás

ugyanakkor már a vezető tisztségviselői kötelezettségek megszegését jelenti és ezért a vezető tisztségviselő felelősségének megállapításához vezethet.

[29] Aggálytalannak ítélte ezzel összefüggésben szakértő 1 neve szakvéleményét. A szakértő az általa lefolytatott vizsgálat alapján ugyanis szakmai ténymegállapításokat tett, és ezekből követhetően levonta a következtetéseit, és ennek eredményeként megválaszolta a feltett kérdéseket. Ezek a logika és az általános intelligencia alapján követhetők és érthetők. Nem volt továbbá ellentétes bizonyított tényekkel, a szakértőnek rendelkezésre álló adatokkal. A szakértői becslés mint módszer alkalmazása is indokolt volt. A szakvélemény továbbá a gondossági kötelelem megsértése szempontjából releváns körülményeket kifejtette és a felróhatóságot megalapozó szakmai standardokat rögzítette. A szakvélemény alapján így megállapította, hogy az alperesek jogelődjének nem gondos eljárása elsősorban a megfelelő előkészítés hiányában és abban ragadható meg, hogy a kockázatvállalás megalapozottsága sem rekonstruálható egyértelműen az érdekkörébe tartozó dokumentálás elmulasztása miatt. Sem a termőhelyi adottságokra, sem a természetstechnológiára vonatkozóan nem állt rendelkezésre elegendő adat, amely a magas költség szakmai indokoltságának megítéléséhez szükséges lenne. Ezeket a hiányosságokat az alperesek jogelődjének terhére értékelte, mivel az előkészítés az ő feladat- és kompetencia körébe tartozott. A gondossági kötelemből következően a felelősség szempontjából nem annak tulajdonított jelentőséget, hogy a terméseredmény és a gazdaságossági konzekvenciák végül hogyan alakultak. Elvárhatónak tartotta, hogy az alperesek jogelődje előkészítse, majd folyamatosan felülvizsgálja és gazdaságosabbá tegye a műtrágya rendeltetést, a felhasználás gyakorlatát, valamint a megfelelő talajvizsgálatok elvégzése is indokolt lett volna. Mindezek alapján a gazdasági döntéshozatalból eredően 2015., 2016. és 2017. évekre számítottan biztosan elérhető üzemi szintű vagyoni hátrányt a szakértői véleményben foglaltak szerint 26 545 000 forintban határozta meg.

[30] Az elsőfokú bíróság a nem gondos eljárással oksági kapcsolatban álló kár meghatározása körében abból indult ki, hogy a mozgástér meghatározása szempontjából iránymutató lehet, hogy az értékaránytalanság esetében is elsődlegesen az objektív forgalmi értékeket kell figyelembe venni, de értékelendő a szerződéses jogviszony komplexitása is. A reális költségekre még egy 30 %-os mértékű türelmi sávot hozzáadva 2015. évben 24 426 426 forintig, 2016. évben 19 676 689 forintig, míg 2017. évben 18 223 138 forintig ítélte nem kirívónak az üzleti kockázatvállalás miatti költséget. A tényleges felhasználásból levonásba helyezte a még nem kirívó költséget, amely alapján összesen 12 162 020 forintban határozta meg az alperesek által megfizetendő összeget, utalva a Pp. 279. § (3) bekezdésére is.

[31] Nem vizsgálta a kimentésnek a Ptk. 6:142. §-ában meghatározott feltételeit, mivel mindazon körülmények, amelyek a gondossági kötelelem megsértését és így az alperesek jogelődjének felróhatóságát megalapozták, egyúttal az alperesek jogelődjének ellenőrzési körébe is estek.

[32] A perköltség megtérítését illetően a felek pervesztesség-pernyertességét fele-fele arányúnak tekintette, és az összeg meghatározásakor figyelembe vette a felperes esetében a megfizetett illetéket, a szakértői díjelőleget, a megállapodás szerinti megbízási díjat, a készkiadást, valamint az utazási költséget, míg az alperesek esetében a 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 3. § (2) bekezdés b) pontja szerinti díjazást. A perköltségért való felelősséget is a hagyatéki vagyontárgyakra és azok hasznára korlátozta, mivel a Ptk. 7:96. § (3) bekezdése

alapján az örökös csak a hagyatéki költségekért és a hagyatéki eljárás költségeiért felel a saját vagyonával.

A fellebbezés és a fellebbezési ellenkérelem

[33] Az ítélet ellen a felperes terjesztett elő fellebbezést, annak részbeni megváltoztatását kérte a marasztalási összegnek a módosított kereseti kérelem szerinti összegre való felemelésével, míg a perköltség összegének elsődlegesen 5 911 580 forintra, másodlagosan 2 319 025 forintra való felemelésével és perköltség fizetési kötelezettséget illetően az örökösökre vonatkozó helytállási korlátozás mellőzésével.

[34] Az I. sorszámmal jelölt kereseti kérelem körében kifogásolta, hogy az elsőfokú bíróság a társaság hallgatólagos akaratának feleltette meg a két tagjának tulajdonított, de ténylegesen a tagok részéről nem bizonyított, külvilág számára meg nem jelenő és konkrét számadatokat nem tartalmazó akaratot. Az alperesek ugyanis nem vitatták, hogy tényleges pénzmozgás nem történt, erre az alperesek jogelődje maga tett nyilatkozatot, amelyet tanú 1 neve tanúvallomása is alátámasztott. Ezen túlmenően nem áll rendelkezésre olyan írásbeli döntéshozatal, amelyet a társasági akaratként az irányadó jogi szabályozás és a társasági szerződés annak tekint. tanú 2 neve tanú vallomásának az elsőfokú bíróság által nem idézett részei is azt bizonyítják, hogy tényleges pénzmozgás nem történt, a papírozás célja a társaság könyveibe be sem került házipénztár-készletnek a társaság rendelkezése alól történő kivonása volt. Az elsőfokú ítélet nem is tartalmazza, hogy 2014. és 2015. években a tagok állítólagos konszenzusa mikor, milyen módon, milyen időtartamra és milyen tartalommal jött létre. Kiemelte, a tagi konszenzus a társasági jogban a Gt. 7. § (1) bekezdésére és a Ptk. 3:91. § (1) bekezdésére figyelemmel alakszerűséghez kötött, és a tagsági jogok nem jogosítják fel a tagot arra, hogy a társaság tulajdonában lévő vagyontárgyak felett tulajdonosi jogokat gyakoroljon, a jogi személy a tagoktól elkülönült. Érvelése szerint ezért az elsőfokú bíróság a bizonyítékok egyoldalú és kirívóan okszerűtlen mérlegelésével jutott arra a következtetésre, hogy tényleges pénzmozgás történt, és arra, hogy az alperesek azért nem tartoznak kiadni a 2014. és 2015. évi házipénztár hiányt, mert a társaságnak volt akarata a hiány elfedésére szolgáló – bérleti díjat nem tartalmazó – bérleti szerződés szerinti bérleti díj megfizetésére, továbbá volt a társaságnak akarata a tagok aláírásával nem igazolt osztalékfizetésre.

[35] Hangsúlyozta, az alpereseknek a perben nem volt olyan tartalmú védekezésük, miszerint a házipénztár hiány jogos felhasználását a tagok általi „valamiféle konszenzuson” alapuló leplezett szerződésként vagy hallgatólagos társasági akaratként, hallgatólagos felmentvényként, vagy akár az ügyvezetői utasítás megtagadásának kimentő körülményeként kérik értelmezni. Ezáltal az elsőfokú bíróság a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 342. § (1) bekezdését megsértve az ellenkérelemn túlterjeszkedett.

[36] Hivatkozott arra, az elsőfokú bíróság nem mellőzhette volna a hangfelvétel felhasználására irányuló bizonyítási indítványát. Ezzel ugyanis azt kívánta bizonyítani, hogy tényleges pénzmozgással a papírozott ügyletek nem jártak, ezek mögött tényleges akarat nem volt, csak könyveléstechnikailag így tűnt el a bankból kivett készpénzállomány. Az alperesek nem jelölték meg, hogy milyen okból jogsértő a bizonyíték, csupán azt állították, hogy nem

tudják mi szerepel a felvételen. Az elsőfokú bíróság sem adott tájékoztatást a bizonyíték nyilvánvaló jogsértő voltáról.

[37] Sérelmezte, az elszámolás hiányát az elsőfokú bíróság szerződésszegésként értelmezte, és ennek tényét nem találta megállapíthatónak. Megjegyezte, sem a felperes, sem az alperes nem hivatkozott a jogviszony megszűnésével összefüggő elszámolási igény körében szerződésszegésre és annak kimentésére.

[38] Kifejtette a III. sorszámmal jelölt kereseti kérelem részét képező, a szakszerűtlen műtrágyafelhasználással okozott kár megtérítése iránti igénye kapcsán, a szakértő is megállapította, hogy nem állt a társaság érdekében az alperesek jogelődjének az a magatartása, miszerint a műtrágya esetében megfelelő helyettesítő anyagra nem tért át. A szakértő a károkozás összecszerúságát a véleménye mellékletét képező piaci adatok alapulvételével és a társaság által elért terméseredményeket figyelembe véve adta meg, oly módszert alkalmazva, hogy a piacon elérhető termékek árából az összeget minimális hátránnyal határozta meg abból kiindulva, hogy az alperesek jogelődjét a mulasztás magának a kirívóan magas árfekvésű terméknek a használata körében terheli, a helyettesítő anyagok szabadpiaci ártartománya kívül esik alperes gondosságának a vizsgálatán. Álláspontja szerint az alperesek jogelődjét megillette a szabad választás joga, de ennek lennie kell szakmai indokának, amely jelen esetben legfeljebb a piaci átlagár szegmensén belüli szabad mozgást tette volna lehetővé a terméshozam és a pénzügyi mutatók alapján. A szakértő ezt a mozgásteret a szakvéleményében számszerűsítette, és konkrét számítást követően, a piaci tényadatok ismeretében határozta meg azt a minimális hasznot, amely megfelelően gondos eljárás mellett a cég elérhetett volna.

[39] Megítélése szerint a Pp. 279. § (3) bekezdésében szabályozott ún. szabad belátás csak objektív bizonyíthatatlanság esetén alkalmazható, amely nem áll fenn, így az elsőfokú bíróság nem vonhatta volna mérlegelés alá az aggálytalan szakvéleményt. Nem tartotta bizonyítási nehézségnek azt, hogy a szakértőtől eltérő módszerekkel az elsőfokú bíróság ragadja magához a korábban szakkérdésként értékelt kárszámítást és felülírja a szakértői megállapítást. Az elsőfokú bíróság a szakértő által figyelembe vett helyettesítő műtrágyák piaci ártartományából kiindulva képzett további türelmi sávot úgy, hogy kizárólag a szakértő által azonos vagy hasonló kémiai tulajdonságokkal rendelkező műtrágyák felhasználásával végzett számításaiból csak az önállóan, szakmailag nem értelmezhető költségmutatót ragadta ki, amely a fajlagos, egy hektárra vezetett felhasználás indokolt költségeként nem funkcionálhat. A bíróság azonban nem bír azzal a szakmai tudással és azzal a törvényi felhatalmazással sem, hogy a szakkérdésként megjelölt vagyoni hátrányt maga számítsa ki a szakértő megállapításnak egy adott tényadatát kiragadva. Az elsőfokú bíróság csak általánosított és csak egyfajta, de nem okszerű költségcsökkentéssel számol, amelyhez nem rendeli hozzá a műtrágyát és azok hatóanyagai használatának és hatásának szakmai indokoltságát és az emellett jövedelmezőség kérdését. A szakértői számítás lényege, hogy azonos, de olcsóbb hatóanyagtartalom kijuttatása mellett hogyan és milyen költséggel hasznosul a termelési időt megelőzően beszerzett műtrágya és miképpen garantálható a megfelelő költségtartományban tartással – az összes egyéb tényező változatlansága mellett – legalább az azonos termésátlag, azaz azonos mértékű bevétel, de alacsonyabb költség mellett. Ez agrárszakmai kérdés és nem jogkérdés, ahogyan azt az elsőfokú bíróság még az anyagi pervezetésében értelmezte.

[40] Utalt arra, az elsőfokú bíróság az anyagi jogból nem vezette le a feltűnő értékaránytalanság alkalmazhatóságát, amely érvénytelenségi ok, azonban ezzel összefüggő igényt a perben nem terjesztett elő.

[41] A perköltség megtérítése esetében nem tartotta alkalmazhatónak a Pp. 342. § (2) bekezdésében foglalt korlátozott helytállást, mivel a perköltség eljárásjogi természetű kötelezés, így arra az anyagi jogi rendelkezésen alapuló korlátozott helytállás nem terjeszthető ki. A perköltségigény a keresetlevélnek sem kötelező eleme a Pp. 170. § (2) bekezdésére figyelemmel, így az nem értelmezhető anyagi jogi követelésként. A Pp. a perköltséget a perben érvényesített követeléstől jogdogmatikailag is elválasztja, mivel a Pp. VII. fejezete – a Pp. 342. § (2) bekezdésétől elkülönítve – tartalmazza a perköltség megtérítésének szabályait. A perköltség természetéből következik, hogy csak a félnél merülhet fel, mégpedig a pereskedéssel összefüggésben, és a fél kötelezhető annak megfizetésére, kizárólag a Pp. VII. fejezetében meghatározott módon és korlátozással. Nincs olyan jogszabályi rendelkezés sem a Pp. VII. fejezetében, amely alapján a perköltség-telepítés során eltérő rendelkezést kellene a bíróságnak alkalmazni attól függően, hogy a jogutód alperesek pervesztesek vagy pernyertesek. A perköltség kiegyenlítési és kártérítési természetében fejeződik ki, hogy a fél felelős a perbeli magatartásért, különösen ha annak következtében a perbeli igénye érvényesítése elhúzódik. Ezért felelős a másik félnél keletkező igényérvényesítéssel felmerülő költségért mint perköltségért, amely a jogutódként perben álló félre is irányadó.

[42] Az ügy érdemét illetően a fellebbezésének eredményessége esetére az általa felszámított teljes perköltség megtérítésére tartott igényt. Részleges pernyertessége esetére az eljárási illetékből, ügyvédi munkadíjból és készkiadásból a feleket megillető összeg számítása tekintetében a pernyertesség arányát 56 %-ban, míg az általa előlegezett szakértői díjból járó összeg esetében – mivel az kizárólag a III. sorszámmal jelölt keresettel kapcsolatos – 64 %-ban határozta meg.

[43] Kérte figyelembe venni az ítéltábla Pp. 370. § (3) bekezdése szerinti tájékoztatását követően azt az eljárási szabálysértést, miszerint az elsőfokú bíróság a Pp. 214. § (3) bekezdésében meghatározott feltételek hiányában értékelte az alperes által az érdemi tárgyalási szakban tett azt az új tényállítást, hogy az osztalékkal és a bérleti szerződéssel a felperes tagjai a pénztárhiányt kívánták elfedni.

[44] Az alperesek fellebbezési ellenkérelmet nem terjesztettek elő, amely kapcsán a felperes arra hivatkozott, hogy a Pp. 203. § (2) bekezdése alapján a fellebbezésben foglaltakat nem vitatottnak kell tekinteni.

Az ítéltábla döntésének indokai

[45] A fellebbezés alapos.

[46] Mindenekelőtt az ítéltábla a fellebbezési ellenkérelem hiányával kapcsolatos felperesi hivatkozásra rámutat, hogy a fellebbezési ellenkérelem hiánya vagy annak

hatálytalansága önmagában a Pp. 203. § (2) bekezdése alapján nem eredményezi a fellebbezés megalapozottságát, és az annak megfelelő tartalmú másodfokú határozat meghozatalát. A Pp. 203. § (2) bekezdés a) pontja értelmében, ha a fél az e törvényben vagy a bíróság felhívásában meghatározott valamely perfelvételi nyilatkozatot nem tüntet fel a perfelvételi iratban, úgy kell tekinteni – mindaddig, amíg nyilatkozatot nem tesz –, hogy a fél az ellenfél érintett tényállítását, jogállítását, illetve bizonyítékait nem vitatja, az ellenfél érintett kérelme, illetve indítványa teljesítését nem ellenzi, kivéve, ha korábban ezzel ellentétes nyilatkozatot tett. E jogszabályi rendelkezés alapján a nem vitatás vélelme kizárólag a perfelvételi nyilatkozat elmulasztása esetén áll fenn, így ezt a szabályt a Pp. 364. §-a szerint a másodfokú eljárásban alkalmazva a nem vitatás vélelmének jogkövetkezménye csupán a perfelvételi nyilatkozat elmulasztásához fűződhet. A perfelvételi nyilatkozatok körét a Pp. 183. § (1) bekezdése határozza meg, amelyek közé azonban nem tartozik a fellebbezési ellenkérelem. A másodfokú bíróság felülbírálati jogkörét az erre irányuló fellebbezési kérelemre, csatlakozó fellebbezésre, ellenkérelemre, azok korlátai között gyakorolja. Ezért fellebbezési ellenkérelem hiánya vagy hatálytalansága esetében is érdemben kell vizsgálnia a másodfokú bíróságnak a fellebbezést, az abban foglaltak keretei között az elsőfokú ítéletet felül kell bírálnia, és így lehet dönteni a fellebbezés megalapozottsága kérdésben.

[47] Előrebocsátja továbbá az ítéltábla, hogy az elsőfokú bíróságnak a valós tárgyi keresethalmazatban álló keresetekre vonatkozó közül rendelkezései közül a fellebbezés nem érintette a II. sorszámmal jelölt, a szántó ingatlanokra kötött haszonbérleti szerződések megszüntetése miatti kártérítési keresetre vonatkozó döntést. Ezért az elsőfokú bíróság ítéletének 304 000 forint és 4 211 640 forint, valamint azok késedelmi kamata megfizetésére vonatkozó rendelkezése jogerőre emelkedett, ez a kereset nem képezte a másodfokú eljárás tárgyát. A III. sorszámmal jelölt kereseti kérelem esetében a készlethiány miatti kárigény 14 670 468 forint és annak késedelmi kamata megfizetésére vonatkozó rendelkezése fellebbezés hiányában szintén nem képezte a másodfokú eljárás tárgyát.

[48] A Pp. 370. § (1) bekezdése szerint a másodfokú bíróság felülbírálati jogkörét az erre irányuló fellebbezési kérelemre, csatlakozó fellebbezésre, ellenkérelemre, azok korlátai között gyakorolja. Ilyen korlátnak minősülnek a fellebbezés 371. § (1) bekezdésében megjelölt tartalmi követelményei körében előadottak. E jogszabályi rendelkezésből következik, hogy korlátot nem csak az képez, hogy a fellebbező fél milyen tartalmú másodfokú döntést kér, hanem az is, hogy ezt milyen indokkal teszi, melyik eljárási vagy anyagi jogszabály megsértésére hivatkozik.

[49] Ennek megfelelően – a fellebbezés indokaira figyelemmel – a másodfokú eljárásban az ellenkérelmen való túlterjeszkedésre és az érdemi tárgyalási szakban tett új tényállítás figyelembevételére való hivatkozás kapcsán a Pp. 369. § (1) bekezdése szerinti felülbírálati jogkör, míg egyebekben az elsőfokú ítélet anyagi jognak való megfelelése vonatkozásában a Pp. 369. § (3) bekezdés a), b) és c) pontja szerinti felülbírálati jogkör gyakorlására volt lehetőség.

[50] Az I. sorszámmal jelölt, a vezető tisztségviselői feladatok ellátására létrejött megbízási szerződés megszűnése miatti elszámolási kötelezettség elmulasztására alapított kereset esetében a felperes érvényesíteni kívánt jogként a Ptk. 6:279. §-ára hivatkozott, amely jogszabályi rendelkezés szerint a megbízás megszűnésekor a megbízott köteles a megbízónak mindazt kiadni, amihez a megbízás teljesítése céljából vagy eljárása eredményeképpen jutott,

kivéve, amit abból a megbízás folytán jogosan felhasznált. Ez a kötelezettsége a megbízottnak jogszabályon alapul, de az is szerződéből eredő kötelezettségnek minősül, így a teljesítésének elmaradása a Ptk. 6:137. §-a alapján szerződésszegés. A felperes ugyanakkor emiatt nem kártérítési igénnyel élt, hanem a Ptk. 6:279. §-a szerinti kötelezettség teljesítését kérte, amely szerződésszegés esetén a Ptk. 6:138. §-a alapján követelhető.

[51] A peres eljárásban nem volt vitatott, hogy az alperesek jogelődje 2014-2016. években a felperes bankszámlájáról felvett összesen 105 443 356 forintot. Ebből a felperes keresetében 23 885 153 forint kiadására kérte kötelezni az alperesek jogelődjét, majd az alpereseket, mivel álláspontja szerint ezen összeg esetében nem állapítható meg a társaság érdekében történő felhasználás. Miután a Ptk. 6:279. §-a alapján a kiadási kötelezettség nem vonatkozik a megbízás folytán jogosan felhasznált vagyontárgyakra, a perben azt kellett vizsgálni, hogy a felperes által követelt összeget az alperesek jogelődje a vezető tisztségviselői jogviszonyának fennállta során jogosan felhasználta-e vagy sem.

[52] Az elsőfokú bíróság a felperes által követelt összegből 8 222 260 forint felhasználását nem találta megállapíthatónak, amely összeget illetően a felek az elsőfokú ítéletet fellebbezéssel nem támadták. Ezért a Pp. 370. § (1) bekezdésére figyelemmel a másodfokú eljárásban a felperes fellebbezése kapcsán kizárólag az ezt meghaladó összeg vonatkozásában lehetett és kellett vizsgálni azt, hogy az alperesek jogelődje a pénzüsszeget a felperes érdekében felhasználta-e.

[53] A felperes keresetére, majd módosított kereseti kérelmére a perfelvételi szakban előterjesztett ellenkérelmében (P.20.078/2020/6. és 19. számú beadványok) az alperesek akkor még perben álló jogelődje azt állította, hogy az összeg bérleti díj és osztalék címén a felperes tagjai részére ki lett fizetve, valamint az osztalék és a bérleti díj nem volt fiktív. A perfelvétel lezárását megelőzően perbe hívott alperesek az elsőfokú bíróságnak a bizonyítási kötelezettségre vonatkozó anyagi pervezetésére (P.20.078/2020/28. számú végzés) akként nyilatkoztak, hogy okirati bizonyítékokat nem tudnak rendelkezésre bocsátani, volt bizonyosan megállapodás, felhatalmazás (P.20.204/2023/5. számú jegyzőkönyv 5. oldal első bekezdés). Ezt követően ugyanakkor a perfelvétel lezárása után, az érdemi tárgyalási szakban azt adták elő, hogy a bérleti szerződéssel és az osztalékkal a hiány lefedése történt meg a tagok jóváhagyásával (P.20.204/2023/11. számú jegyzőkönyv 5. oldal második bekezdés). Ezzel az érdemi tárgyalási szakban tett nyilatkozattal az alperesek beismerték a felperes által állított azon tényt, hogy ebben a kereseti kérelemben feltüntetett összegnek a kifizetése osztalékként és bérleti díjként nem történt meg, az osztalékkal és a bérleti díjjal a hiány elfedése történt. Ez a beismerő nyilatkozat a Pp. 221. § (1) bekezdés b) pontja alapján az érdemi tárgyalási szakban is megtehető volt.

[54] Az alperesek a tényleges kifizetés hiánya tényének beismerése mellett – a korábbi valós kifizetésre vonatkozó tényállításhoz képest – ugyanakkor állították azt is, hogy a bérleti díj és az osztalék címén való elszámolásban megállapodtak a hiány elfedése érdekében a felperesi társaság tagjai. Ez az érdemi tárgyalási szakban előadott olyan új tényállítás volt, amely nem tartozik a Pp. 221. § (1) bekezdés b) pontjában meghatározott feltétel nélkül megtehető nyilatkozatok közé, így annak a Pp. 214. § (3) bekezdése alapján akkor van helye, ha a fél olyan tényre hivatkozik, amely önhibáján kívül, a perfelvételt lezáró végzés meghozatala után jutott tudomására, illetve következett be, vagy tudomására jutó, illetve bekövetkező tényre tekintettel válik a per eldőltése szempontjából jelentőssé. Jelen esetben

az állított új tény nem a perfelvételt lezáró végzés meghozatala után következett be, mivel ez a pert megelőző kifizetés kapcsán a felperes akkori tagjainak abban az időben létrejött megállapodására vonatkozott, amelyről az alperesek jogelődjének is tudomással kellett rendelkeznie, mivel az állítás szerint ő volt a megállapodással érintett egyik tag. Kétségtelen, az állított megállapodásban nem az új tényállítást tevő alperesek vettek részt, hanem jogelődjük. Az öröklés egyik alapvető, a jogintézmény természetéből következő sajátja ugyanakkor, hogy az örökös a rá átszállt kötelezettség tekintetében az az örökhagyó helyébe lép [Ptk. 7:1. §, 7:87. § és 7:96. § (1) bekezdés]. Amennyiben az alperes a peres eljárásban öröklés eredményeként foglal el alperesi pozíciót, számára az újonnan elfoglalt alperesi jogállást tekintve nem nyílnak meg ismét a régi alperest félként megillető eljárási jogosultságok és határidők. Az örökléssel elért alperesi pozícióban az új fél nem pótolhatja a határidőhöz vagy meghatározott eljárási szakaszhoz kötött, de a régi alperes által elmulasztott eljárási cselekményeket. Ezt támasztja alá a Pp. 48. § (5) bekezdése, amely szerint a jogutód a perből elbocsátott jogelődjének helyébe lép; a jogelőd elbocsátásáig végzett perbeli cselekmények és az addig meghozott bírói határozatok vele szemben is hatályosak. A jogutódot tehát ugyanazok az eljárási jogosultságok illetik meg, illetve kötelezettségek terhelik, mint a jogelődjét. Ez azt jelenti, hogy abban az esetben, ha perfelvételt lezáró végzés meghozatala előtt bekövetkezett tényről és annak alapjául szolgáló bizonyítékról a jogelőd önhibáján kívül nem tudott, a jogutódnak lehetősége van az érdemi tárgyalási szakban új tényt állítani, bizonyítási indítványt előterjeszteni, bizonyítékot rendelkezésre bocsátani. Ha viszont a jogelődnek már tudomása volt a tényről, bizonyítékról, a jogutód részéről az új tény állításának és bizonyítási indítvány előterjesztésének, bizonyíték rendelkezésre bocsátásának nincs helye. Az alperesek jogelődjé azonban a saját, a felperes másik tagjának egyező akaratáról tudomással rendelkezett már a perfelvételt lezáró végzés meghozatalát megelőzően is, így erre vonatkozóan az érdemi tárgyalási szakban új tény állításának nem volt helye.

[55] Az állított új tény továbbá nem is egy, az alperesek később tudomására jutó, illetve bekövetkező tényre tekintettel vált jelentőssé, mivel a felperes már a keresetében hivatkozott arra, hogy az osztalék és a bérleti díj kifizetése ténylegesen nem történt meg. Ezért az új tényállításnak a Pp. 214. § (3) bekezdésében meghatározott egyik feltétele sem állt fenn, amelynek következménye ugyanezen szakasz (5) bekezdése alapján az, hogy az új tényállítást nem lehet figyelembe venni. Ennek ellenére az elsőfokú bíróság ezt az új tényállítást figyelembe vette, amellyel így eljárási szabályt sértett. Erről a másodfokú bíróság a Pp. 370. § (3) bekezdése szerint tájékoztatta a fellebbező felperest, aki azt kérte figyelembe venni. Ennek pedig a következménye az volt, hogy a másodfokú eljárásban az ítéltábla az alpereseknek az érdemi tárgyalási szakban tett új tényállítását hagyta figyelmen kívül, amelyről a feleket tájékoztatta. Nem kellett emiatt vizsgálni, hogy a felperes korábbi tagjainak – köztük az alperesek jogelődjének – volt-e egyező akarata a felperes bankszámlájáról felvett pénzüsszegekben jelentkező hiány osztalékkal vagy bérleti díjjal való elfedésére. Ezáltal nem volt szükséges ezzel összefüggésben bizonyítás, és így abban a kérdésben állást foglalni, hogy a felperes által rendelkezésre bocsátott hangfelvétel felhasználható-e a perben.

[56] Nem lehetett továbbá – az elsőfokú bíróság álláspontjától eltérően – azt sem vizsgálni, hogy a felmentvény szabályai alapján mentesülhet-e az alperesek jogelődjé az elszámolási kötelezettség alól. A Pp. 2. §-a alapvető szinten rögzíti és a perrendi szabályozás számos pontján következetesen és konkrétan megjelölve érvényesíti a rendelkezési elvet. Ennek lényege szerint a feleknek jogukban áll meghatározni, hogy a jogvitájuk elbírálását milyen körben kéri a bíróságtól, aki ezt az érdemi döntése meghozatalakor is köteles – főszabály szerint – figyelembe venni (Pp. 342. §). Az e rendelkezésekből következő túlterjeszkedés

tilalma azt jelenti, hogy a bíróság döntése nem csak a kereseti kérelmen nem terjedhet túl, de az ellenkérelmen sem. Ennek helyes értelmezése szerint a bíróság a döntését nem alapíthatja a fél által a perben nem érvényesített jogra akkor sem, ha a perben tett tényállítások – valóságuk esetén – egyébként e jogot megalapítanák. Jogállítás anyagi jogi kifogásként az ellenkérelemben is tehető, ez a szabály tehát az ellenkérelem esetén is irányadó, a bíróság tehát nem alapíthatja a döntését olyan, az érvényesített jog fennállását részben vagy egészben kizáró vagy annak érvényesíthetőségét gátló vagy megszüntető olyan anyagi jogi rendelkezésre, amelyre a fél az ellenkérelmében nem hivatkozott (Kúria Gfv.III.30.298/2024/6. szám, közzétéve: BH2025. 116.).

[57] A felmentvény a Ptk. 3:117. § (1) bekezdése alapján a jog érvényesíthetőségét gátolja, így az arra való hivatkozás anyagi jogi kifogásnak minősül. Ilyen jogállítást azonban sem az alperesek, sem azok jogelődje a perben nem tett, ezért ennek vizsgálatával az elsőfokú bíróság az ellenkérelmen túlterjeszkedett. Ez az eljárási szabálysértés a másodfokú eljárásban orvosolható volt akként, hogy az ítéltábla nem vett figyelembe az alperesek jogelődjének a fel nem használt pénzeszközök kiadási kötelezettsége alól mentesülést biztosító felmentvényt.

[58] Mindezek alapján abból kellett kiindulni, hogy az alperesek beismerték azt aényt, miszerint osztalék és bérleti díj címén ténylegesen kifizetés nem történt. Ez a nyilatkozat ugyanis a Pp. 221. § (2) bekezdése alapján már nem vonható vissza és a megváltoztatást megelőző nyilatkozatot újból előterjeszteni sem lehet, az ezzel ellentétes nyilatkozat hatálytalan. Ezért a beismerés folytán a Pp. 266. § (1) bekezdése alapján valósnak volt elfogadható, hogy bérleti díj és osztalék címén kifizetés nem történt meg. A tényleges kifizetést az elsőfokú bíróság sem találta megállapíthatónak, amely kapcsán a felek az elsőfokú ítéletet fellebbezéssel sem támadták. E körben így a Pp. 370. § (1) bekezdésére figyelemmel az elsőfokú ítélet nem volt felülbíráható, és a másodfokú eljárásban emiatt is azt kellett irányadónak tekinteni, hogy bérleti díj és osztalék címén az alperesek jogelődje által a felperes bankszámlájáról felvett pénzeszközből kifizetés nem történt. Következésképpen nem csupán 8 222 280 forintnak, hanem 23 885 153 forintnak a felperes érdekében való felhasználása nem volt megállapítható, így ezen összeg megfizetésére kötelesek az alperesek.

[59] Az III. sorszámmal jelölt, kártérítés iránti keresetet a felperes 14 674 468 forint összegben műtrágya és terménővelő anyag hiánya, míg 26 545 000 forint összegben a műtrágya indokolatlan felhasználása miatt terjesztette elő. Ezek közül az elsőfokú bíróság a műtrágya hiány miatti igényt teljes egészében, míg a műtrágya indokolatlan felhasználása miatti igényt részben találta alaposnak, amelyek közül fellebbezés az utóbbit érintette, így a Pp. 370. § (1) bekezdése folytán a műtrágya hiány miatt megítélt kártérítési összeg nem képezte felülbírálat tárgyát.

[60] A műtrágya indokolatlan felhasználása miatt kártérítés iránti igény jogalapját az elsőfokú bíróság megállapította, amely részben az elsőfokú ítéletet a felek fellebbezéssel nem támadták. Ezért a Pp. 370. § (1) bekezdésére figyelemmel e körben az elsőfokú ítélet nem volt felülbíráható, és a másodfokú eljárásban azt kellett irányadónak tekinteni, hogy a műtrágya indokolatlan felhasználása miatti kártérítési felelőssége az alperesek jogelődjének fennáll. A másodfokú eljárásban így kizárólag a kártérítés összegszerűsége volt vizsgálható.

[61] Az elsőfokú bíróság a kár összegét illetően is szakértői bizonyítást folytatott le, majd – az ítéletének jogi indokolásából kitűnően – a Pp. 279. § (3) bekezdése alapján szabad belátása szerint döntött a kártérítés mértékének meghatározásáról.

[62] A felperes vagyonban bekövetkezett értékcsökkenésként [Ptk. 6: 522. § (2) bekezdés a) pont] kárát a magasabb összegű műtrágya és termésnövelő anyag költségekben jelölte meg. Ehhez azt szükséges meghatározni, hogy mennyi lett volna az indokolt mértékű és beszerzési árú műtrágya felhasználás. E kárelem természetéből adódóan ilyen típusú kártérítési igény esetén nem bekövetkezett valódi tényeken alapuló, hanem valójában egy meg nem valósult (feltételezett, hipotetikus) helyzetet kell értékelni, ami a bizonyíthatóság terén bizonytalansági tényezőkkel terhelt. Ez szükségszerűen vonja maga után azt, hogy a bíróság a kár, illetve a kártérítés összegét tipikusan mérlegelés útján és nyilvánvalóan közelítő jelleggel tudja meghatározni, ami eljárásjogi oldalról a Pp. rendszerében annak 279. § (1) és (3) bekezdésének alkalmazását jelenti. A Pp. 279. § (1) bekezdése a bizonyítékokkal kapcsolatos szabad mérlegelési tevékenységet szabályozza, amelynek célja a tényállás megállapítása {Kúria Pfv.I.20.807/2023/5. [57] bekezdés, megjelent: BH.2024. 184.}. A Pp. 279. § (3) bekezdése pedig – különösen kártérítési követelés esetén – lehetővé teszi a bíróság számára az összecszerűség megállapítását „a per összes körülményeinek mérlegelésével a szabad belátása szerint”. E jogszabályhely a szabad belátás szerinti döntéshozatalnál az általánosnál nagyobb szabadságot biztosít egy lényegileg „bizonyítékszegény” helyzetben a kár mértékének megállapításában a tájékozódáshoz, a viszonyításhoz felhasznált körülmények értékelésénél {Kúria Pfv.V.21.406/2019/5. [34] bekezdés}. A Pp. 279. § (3) bekezdése tehát a szabad belátás szerinti döntés jogát biztosítja az objektíve bizonyíthatatlan tényekre vagy körülményekre nézve akként, hogy a bíróság a perben rendelkezésre álló egyéb adatok mérlegelésével hozza meg az összecszerűségre vonatkozó érdemi döntését.

[63] A szakértő az elsőfokú bíróság által aggálytalannak tekintett szakvéleményében becslést adott arra vonatkozóan, hogy milyen összegű megtakarítást lehetett volna elérni, azaz azt, hogy mennyiben jelentett magasabb költséget az indokolatlanul felhasznált műtrágya. Ennek alapján számította ki az elsőfokú bíróság a feltűnő értékaránytalanságot és a szerződéses jogviszony komplexitását is értékelve az indokolt műtrágya költségeket. Nem hagyta tehát figyelmen kívül a szakértői kompetenciába tartozó feladatokat, nem bírálta felül a szakkérdésben a szakértőt, hanem annak megállapításait, az általa felvetett szempontokat a feltűnő értékaránytalansággal és a szerződés komplexitásával együtt mérlegelés alá vonta a Pp. 279. § (3) bekezdése körében.

[64] Nem értett egyet azonban az ítéletábra az elsőfokú bíróságnak azzal az álláspontjával, miszerint ezek a további szempontok figyelembe vehetők. Az elsőfokú bíróság a szerződés komplexitására ugyanis csupán általánosságban utalt, nem fejtette ki, hogy ez miként befolyásolja az összeget. A feltűnő értékaránytalanságnak pedig a szerződések érvénytelensége kapcsán van jelentősége [1959. évi Ptk. 201-202. § és Ptk. 6:97-6:98. §], amely kérdés azonban a jelen pernek nem képezte tárgyát. A szakértő szakvéleményében ugyanakkor az akkori talajfizikai és talajkémiai jellemzők, valamint az adott kultúrára vonatkozó hozamterv ismeretének hiányában, a számos helyettesítési lehetőségre, az eltérő feltételekkel piacon lévő kereskedők nagy számára és a műtrágyák szabadára jellegére figyelemmel az országos összesített és kereskedői adatokat alapul véve egy költségtartományt határozott meg az elérhető megtakarításra akként, hogy az üzemi átlagban 2015. évben 20 000-25 000 forint/ha, 2016. évben 40 000-48 000 forint/ha, míg 2017. évben 25 000-28 000 forint/ha. Ennek keretei között lehet így indokolt további szempontok mérlegelése. A

felperes módosított keresetében az alperesekre nézve kedvezőbb – kevesebb megtakarítás – értékét vette figyelembe és számított káraként 26 545 000 forintot, amelyhez képest az alperesek nem is hivatkoztak további, az összecszerűséget befolyásoló körülményre. Ezáltal nem volt indok eltérni a szakvéleményben meghatározott költségtartomány alsó értékétől, így az annak megfelelő összeg elfogadható a kár összegeként. Ezért az alperesek az III. sorszámmal jelölt kereseti kérelemnek a műtrágya indokolatlan felhasználása miatti kártérítésre vonatkozó része esetében 26 545 000 forint megfizetésére kötelesek.

[65] A felperes fellebbezése eredményes volt, így az elsőfokú eljárásban teljesen pernyertesnek minősül, ezért a Pp. 83. § (1) bekezdése alapján az alperesek kötelesek megtéríteni részére az 1 500 000 forint eljárási illetékből, 4 080 000 forint ügyvédi munkadíjból, 31 580 forint készkiadásból és – a szakértői bizonyításhoz letétbe helyezett 300 000 forintból az elsőfokú bíróság 10.P.20.204/2023/33. számú végzésének 11 000 forint feleperes részére való visszautalásról szóló rendelkezésre figyelemmel – 289 000 forint szakértői díjból álló elsőfokú perköltségét.

[66] Helyesen hivatkozott arra is a felperes fellebbezésében, hogy a perköltséget illetően nincs helye olyan rendelkezésnek, miszerint az alperesek a jogelődjük hagyatékának tárgyaival és azok hasznaival felelnek. A Pp. VII. fejezetének 24. címe tartalmazza a perköltség viselésére vonatkozó szabályokat, amelyek között nincs olyan, amely alapján a felek személyében bekövetkező változás esetében a jogutód a perköltségért kizárólag a hagyaték tárgyaival és hasznaival felel. A Pp. 342. § (3) bekezdése rendelkezik ugyan arról, hogy amennyiben a követelés a polgári jog szabályai szerint a fél vagyonának csupán valamely részéből hajtható be, a bíróságnak a határozatában ezt a részt is meg kell jelölnie. Ez azonban kizárólag akkor alkalmazandó, ha a polgári jog szabályai írnak elő korlátozott vagyoni helytállási kötelezettséget. Kétségtelen, a Ptk. 7:96. § (3) bekezdése alapján az örökös csupán a hagyatéki költségekért és a hagyatéki eljárás költségeiért felel a saját vagyonával is. A Ptk. 7:96. §-a ugyanakkor kifejezetten a hagyatéki tartozásokért való felelősséget szabályozza, így a Ptk. 7:96. § (3) bekezdése is ezzel összefüggésben és nem attól kiszakítva értelmezendő. Hagyatéki tartozásnak pedig a Ptk. 7:94. § (1) bekezdésében felsoroltak minősülnek, amelyek közé nem tartozik az örökhagyóval szemben a halálakor is folyamatban lévő peres eljárásnak a költsége, és az nem minősül az örökhagyó tartozásának [Ptk. 7:94. § (1) bekezdés c) pont] sem. A perköltség megtérítéséről ugyanis a bíróság a Pp. 82. § (1) bekezdése alapján az eljárást befejező határozatában dönt a pernyertességtől függően, így a perköltség megtérítési kötelezettség csupán a bíróság döntésével keletkezik, azaz más az örökhagyó elhunytát követően, amikor már nem áll perben. Az örökhagyó halálakor folyamatban lévő perek esetben tehát a polgári jognak sincs szabálya a perköltség megtérítési kötelezettség terjedelmére. Ezért az elsőfokú bíróság álláspontjától eltérően az alperesek felelőssége az általuk megtérítendő perköltség vonatkozásában nem korlátozott a jogelődjük hagyatékának az elsőfokú ítéletben megjelölt tárgyaira és azok hasznaira.

[67] A kifejtetttekre tekintettel az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érintette, megfellebbezett rendelkezéseit a Pp. 383. § (2) bekezdés alapján a rendelkező részben foglaltak szerint megváltoztatta.

[68] A felperes fellebbezése eredményre vezetett, ezért a Pp. 83. § (1) bekezdése alapján az alperesek kötelesek megtéríteni részére a – 30 045 853 forint összegű másodfokú pertárgyértékhez igazodóan – 2 403 668 forint fellebbezési eljárási illetékből, valamint a jogi

képviselével kapcsolatban felmerült, a 17/2024. (XII.9.) IM rendelet 2. § (1) bekezdése alapján felszámított és az alperesek által mérsékelni nem kért 840 000 forint ügyvédi munkadíjból és 7 530 forint készkiadásból álló másodfokú perköltségét.

[69] A felperes az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény 80. § (1) bekezdés f) pontja alapján sürgősen megfizetett 96 332 forint fellebbezési eljárási illeték visszaigénylésére jogosult.

Szeged, 2026. március 26.

Dr. Jobbágy Ildikó s.k.

Dr. Tolna András s.k.

Dr. Hámori Attila s.k.

a tanács elnöke

előadó bíró

táblabíró